

UNELE CONSIDERAȚII PRIVIND ARTA MILITARĂ NAȚIONALĂ

Iurie GÂRNET

In these article author gave some analysis of the Moldovan military art, as well as presentation of estimates relating to its development. Analyzing the rules and principles of war, armed struggle, the same as National geographical location, was performed the study of forces and means of the National Military Art at the strategic, operational and tactical levels.

Una dintre cele mai importante probleme ale unui stat este problema securității. Securitatea statului cuprinde un domeniu destul de larg, la rezolvarea căruia sunt implicate toate structurile statului. Un domeniu destul de important al securității statului este apărarea națională, care de obicei intervine pe timpul agresiunilor directe din partea altor actori statali sau mai nou non-statali. Problemele securității și apărării naționale au o tangență directă cu arta militară, care, adaptată la un stat concret, capătă un aspect național.

Republica Moldova, fiind un stat relativ tânăr, este abia la început de cale în dezvoltarea acestui domeniu al securității naționale, cum este apărarea națională, iar implicit, a științei militare și artei militare naționale. Odată cu obținerea independenței, Republica Moldova s-a confruntat real cu problemele militare, fiind nevoită să ducă un război pentru existența sa națională. Războiul dat ne-a demonstrat pe viu importanța apărării naționale și în special necesitatea dezvoltării celei mai practice componente a științei militare – arta militară națională.

Arta militară este o parte componentă a științei militare, domeniu specializat în organizarea și conducerea luptei armate [1]. Ea cuprinde atât principiile, metodele, procedeele și regulile pregătirii și ducerii acțiunilor militare, cât și calitățile personale necesare comandanților și trupelor pentru a obține succesul

în război. Arta militară cuprinde două laturi principale: latura teoretică, care studiază și generalizează experiența luptei armate în scopul cunoașterii și elaborării de principii, reguli și procedee de acțiune, și latura practic-aplicativă, care se referă la desfășurarea reală a acțiunilor de luptă. Arta militară are un conținut obiectiv, cu valoare generală, universală, care decurge din cerințele legilor luptei armate, dar și un pronunțat caracter național, determinat de interesele, posibilitățile și tradițiile militare ale fiecărei țări.

Din cele expuse mai sus se vede clar că arta militară este influențată puternic de specificul național și, deci, în nici un caz nu poate corespunde cu arta militară a altui stat, pentru că diferă interesele, posibilitățile, spațiul și tradițiile.

Care însă sunt trăsăturile ce imprimă artei militare un caracter național? Pentru aceasta să analizăm componentele artei militare. Prima componentă este *strategia*. Strategia a căpătat astăzi un spectru mult mai larg, fiind utilizată în diferite domenii ale societății, însă totuși domeniul ei de bază este planificarea și conducerea războiului. Strategistul francez Herve Coutau-Begarie, în „*Tratat de strategie militară*”, definește strategia ca știință, ca metodă și ca artă. Dacă strategia ca știință este comună tuturor țărilor, pentru că constă dintr-un sistem de cunoștințe, atunci strategia ca metodă și ca artă sunt specifice fiecărei țări în

Iurie GÂRNET – locotenent-colonel, Academia Militară a Forțelor Armate „Alexandru cel Bun”

parte. Strategia națională este influențată de potențialul militar, economic, diplomatic și nu în ultimul rând de potențialul informațional al țării. Strategia națională este un instrument al politicii naționale, care, punând la dispoziția ei instrumentele puterii (diplomatic, militar, informațional, economic, financiar), va crea o concepție strategică sau o strategie națională pentru dezvoltarea țării. Un stat fără strategie este un stat mort. Un stat cu o strategie mai puțin reușită este un stat slab. Un stat fără strategi este un stat dezorientat. Strategia națională este influențată puternic de poziția geografică și de caracteristicile spațiului geografic al țării. Astăzi poziția geografică a țării pune în fața strategiilor ei o problemă destul de dificilă, la care deocamdată nimeni nu are un răspuns univoc. Aceasta este problema statului de neutralitate al Republicii Moldova.

Ca structură, strategia națională va avea două mari componente: strategia mare și strategia militară (mică). Strategia mare se va ocupa de problemele războiului. Din structura strategiei naționale anume strategia mare va fi instrumentul politicii. Anume strategia mare va răspunde la întrebarea cum vor fi atinse obiectivele sau misiunile puse în fața ei de către politică. Strategia mare va avea la dispoziție toate instrumentele de putere ale statului, iar rezultatul acțiunii va depinde de arta strategului de a utiliza aceste instrumente. Ca organe de conducere strategic la nivel de strategie mare sunt Președintele, Parlamentul și Guvernul.

Strategia militară sau strategia mică se va ocupa de problemele luptei armate. Ea va fi ca un instrument al strategiei mari, iar pentru atingerea obiectivelor stabilite va utiliza numai mijloace militare.

Strategia militară, pentru a-și atinge obiectivele, va opera cu următorii factori: factorul mișcării și factorul surprizei[2]. Mișcarea se referă la domeniul material al strategiei, iar surpriza ține de domeniul psihologic. Pe

parcursul acțiunii strategice mișcarea va crea surprinderea, iar surprinderea, la rândul ei, va stimula mișcarea.

Ca forțe și mijloace, strategia militară va utiliza forțele armate ale statului. Pentru a stabili forțele și mijloacele necesare strategiei militare a Republicii Moldova am apelat la unul din factorii de analiză strategică, cum este spațiul geografic. Am constatat în felul acesta că țara noastră se află pe o singură direcție strategică a teatrului de acțiuni militare a Europei de Sud-Vest, și anume Direcția strategică Nord-Est. De aici putem conchide că în Republica Moldova, pentru apărarea suveranității și independenței, va fi nevoie de o singură grupare de forțe strategică, care la momentul de față este reprezentată de către Forțele Armate ale țării, și anume de componenta ei cea principală, Armata Națională. Ca organ militar de conducere strategică va servi Marele Stat Major pe timp de pace și Statul Major General pe timp de război.

Arta operativă va fi a doua componentă a artei militare naționale. Arta operativă se va ocupa de problemele pregătirii și desfășurării operațiilor militare de către forțele terestre, forțele aeriene sau a operațiilor întrunite în scopul atingerii unor obiective de importanță majoră. Arta operativă națională va stabili exact care sunt principiile și procedeele operațiilor militare, care sunt obiectivele de importanță operativă, care sunt direcțiile operative ce trec pe teritoriul național, care sunt zonele de operații ale țării și caracteristicile lor, care sunt forțele de nivel operativ și, nu în ultimul rând, va stabili comandamentele de nivel operativ. Principiile și procedeele operațiilor militare sunt niște elemente generale care le putem găsi în doctrinele diferitor state, însă asemenea elemente precum obiectivele de importanță operativă, direcțiile operative, zonele de operații ale țării și caracteristicile lor, forțele de nivel operativ, comandamentele de nivel operativ dau o puternică nuanță națio-

nală artei operative. Astfel, în continuare voi încerca să descriu aceste elemente și să explic în ce constă nuanța națională.

Obiectivele de importanță operativă sunt, de regula, o parte a obiectivului strategic și cuprinde o regiune (zonă raion) unde sunt dispuse noduri importante de comunicații sau întreprinderi și șantiere de exploatare a unor însemnate resurse materiale, precum și unele obiective militare[3]. Astfel, referindu-ne la Republica Moldova, putem spune că obiective operative pot fi: unele orașe sau centre raionale, cum ar fi Cahul, Bălți, Comrat, Tighina; portul fluvial Giurgiulești; centre mari de comunicații; aeroporturi precum Chișinău, Cahul, Mărculești; unele zone bogate în resurse naturale, cum ar fi zona raionului Cahul bogată în resurse petroliere. Pentru a-și apăra obiectivele date, statul ar trebui să-și formeze grupări de forțe de nivel operativ, valoarea căroră va depinde de importanța obiectivului și de gradul de amenințare.

Direcția operativă [3] este o parte din direcția strategică și constă dintr-o fâșie de teren care duce spre obiective de importanță operativă și care permite desfășurarea acțiunilor de luptă de către una sau mai multe mari unități operative, uneori și strategice. Analizând spațiul geografic al Republicii Moldova și ținând cont de postulatele geografiei militare, putem lesne desluși că pe teritoriul țării noastre vor trece 3 direcții operative, și anume: Direcția operativă Sud-Ucraineană, care trece prin sudul Republicii Moldova; Direcția operativă Central-Ucraineană, care trece prin centrul țării, și Direcția operativă Podolică, care intră prin nordul teritoriului țării. Analizând aceste direcții operative, putem constata că în spațiul lor se regăsesc principalele obiective de valoare operativă ale țării.

Pornind de la caracteristicile direcțiilor operative ce trec prin Republica Moldova și luând în calcul potențialul forțelor ce pot acționa pe aceste direcții, pentru îmbunătățirea

comenzii și controlului în cazul unui război, consider necesar ca teritoriul Republicii Moldova să fie divizat în trei zone de operații: zona de operații Nord, zona de operații Centru și zona de operații Sud. În aceste zone de operații va fi necesară formarea grupărilor de forțe de nivel operativ. Valoarea grupărilor de forțe ce vor acționa în aceste zone va fi modulară și va depinde de misiunea încredințată, de mărimea spațiului, de caracteristicile geografice ale zonei, de valoarea probabilă a forțelor adversarului și de alți factori. Criteriile menționate sunt aproximativ identice în cele trei zone de operații, de aceea putem conchide că grupările de forțe de nivel operativ din Republica Moldova vor fi de valoare brigadă, divizie și maximum corp de armată. Respectiv, în fiecare zonă de operații, pentru conducerea marilor unități operative va fi necesară formarea comandamentelor operative, care vor avea misiuni operative atât pe timp de pace, cât și în situații de criză sau război. În scopul acțiunilor de optimizare, pe timp de pace poate fi format și menținut un comandament operativ, capabil, în caz de necesitate, să planifice și să desfășoare acțiuni în diferite zone de operații ale țării.

Tactica este a treia și cea mai dinamică parte componentă a artei militare. Tactica se va ocupa de problemele pregătirii și desfășurării luptei de către subunitățile forțelor terestre, forțelor aeriene în scopul atingerii unor obiective de importanță tactică. Ea este într-o strânsă corelare cu arta operativă și cu strategia, subordonându-se acestora, iar acțiunile tactice trebuie să fie integrate, respectiv, într-o concepție operativă și strategică. Tactica va opera cu următoarele elemente: inamic, forțe proprii, teren și timp. Nivelul tactic, în arta militară națională, a fost cel mai flexibil și a avut o dezvoltare bună. Actualmente, având analiza tacticilor țărilor occidentale, analiza ultimelor conflicte militare, este necesar de stabilit clar principiile, formele și procedeele

de organizare și desfășurare a acțiunilor de luptă, precum și valoarea, structura, puterea de luptă a unităților și subunităților. Toate aceste elemente vor fi reflectate în doctrinele categoriilor de forțe (terestre, aeriene), în manualele de luptă ale unităților și subunităților, în alte instrucțiuni și regulamente.

În urma unei analize detaliate a factorilor de operare pe câmpul de luptă, luând în calcul caracteristicile câmpului de luptă din spațiul național, am ajuns la concluzia că nivelul tactic în arta militară națională va include unități și subunități de valoare: batalion, companie, pluton și grupă.

În fine, arta militară națională este în proces de formare, fiind puternic influențată atât de factorii interni, cât și de cei externi. În

dezvoltarea artei militare, structurile respective ale țării noastre trebuie să ia în calcul atât factorii favorabili moderni, cât și diferite concluzii și învățăminte din istoria artei militare.

Arta militară nu se bazează pe analize și calcule făcute cu abateri de la legile și principiile războiului, ea acceptă doar analize și calcule precise și fundamentate, bazate pe realitate. Mulți dintre strategii care au încercat să se abată de la legile ei au dat greș și au pierdut, iar cei care au respectat-o – au obținut victorii. De aceea, formarea și dezvoltarea artei militare naționale trebuie axată pe respectarea strictă a legilor și principiilor războiului, pe analiza reală a tuturor factorilor ce influențează lupta armată, călăuzindu-se de principiul analiză–rațiune–realitate.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *Lexicon militar*, 1994. Chișinău, Editura Saka.
2. Liddell, Hart. *Strategia. Acțiuni indirecte*. 1973. București, Editura militară.
3. Cucu, Mihai. *Curs de geografie militară*. 1970. București, Tipografia Academiei Militare.
4. Mureșan, Mircea, Văduvă, Gheorghe. *Războiul viitorului – viitorul războiului*, 2004. București, Editura U.N.Ap., p. 79.
5. Herve, Coutau-Begari. *Tratat de strategie*, 2006. București, Editura U.N.Ap.
6. Clausewitz. *Despre război*. 1982. București, Editura Militară.
7. Brzezinski, Zbigniew. *Marea tablă de șah*. 2005. București, Editura Univers Enciclopedic.
8. Baylis, John, James J. Wirtz, Colin S. Gray. *Strategy*. Editura OXFORD.
9. Reader, A. *Strategic studies*.
10. Costaș, I. – *Дни затмения*, 2010. Chișinău, Editura Universul.